

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE—

Cilt: V

Ankara, 14 Şubat, 1929

Sayı: 116

Temaşa

İkinci Roller...

Temaşa san'atında çalışanlar tıpkı ahenk ve rabitası düzgün bir aileye benzerler.. Onların arasındaki en ehemmiyetsiz bir uygunsuzluk, meydana getirmek istedikleri eserin mana ve ruhu üzerinde pek tahripkâr tesirler yapar... Sahnenin üzerinde söylenilen bir.. evet.. ve yahut yapılan küçük bir işaret, eğer lâzım gelen kuvvet ve tesiri yapmayacak olursa derhal eserin bir köşesi bozulur ve temaşa edenler üzerinde pek fena bir tesir bırakır. Ahenk meselesi nazarıdikkate alınınca, ilk defa düşünülecek nokta ikinci derecede ki rollerdir. Son zamanlarda Fransa temaşa hayatında büyük izler bırakan «Paul Giraldu» ve «Henri Bernştein» nin piyeslerinin ekserisinde ikinci derecede rollere bile tesadüf olunamamaktadır. Gerçi piyeste herkesin alâkasını üzerine celbeden birinci derecede eşhas bulunmaktadır. Fakat muharrir onlara yardım eden ve vekayinin inkişafına çalışan ikinci derecede ki eşhasa o kadar fazla bir yük o kadar çok vazife tahmil etmiştir ki artık onun ikinci bir dereceyi işgal etmekte olduğunu bile anlayamazsınız.

Fransanın yüksek muharrirlerinden H.R. Lenormand bu

mesele etrafında şu mutalâyı serdetmektedir:

«Temaşa san'atı yekdiğerine kalın bağlarla merbut küçük vekayinin bir neticesini canlandırmak vazifesiyle mükelleftir. Bu küçük vekayiden alınan netice hayatı, daha doğrusu kendimizin her gün tesadüf ettiği, fakat lâıyk olduğu kadar ehemmiyet vermediğı bir hakikatı gösterir. Bu hakikat hayatın hakiki çehresidir. Görülüyor ki hakiki hayat sahnenin üzerinde canlanmaktadır. Temaşa san'atındaki her hangi bir rolün ehemmiyet ve kıymet kesbetmesi de bundan tevellüt etmektedir. Hayatımızda çok zaman bizden uzak bulunan ve ikinci derecede bir ehemmiyeti olan eşhas çok defa, bizim üzerimizde en kuvvetli tesirlerini gösterebilir.. İşte bunun içindir ki temaşa müellifleri vücuda getirdikleri eserlerde en fazla yükü ikinci derecedeki rollere tahmil etmektedir. Temaşada ikinci roller, çok zaman birinci rollerin esrarını meydana çıkarmağa, onların ruhunda gizli olan noktaları birer birer çözüp hakikatın anlaşılmasına yardım ederler..

Mümessil noktai nazarından düşünecek olursak görürüz ki, ikinci roller en kuvvetli mümessil

sillere verilmiştir; çünkü muharrir birinci role lâzım gelen ehemmiyeti verdiğinden, mümessil onu daha kolaylıkla temsil edebilir. En kuvvetli cümleler, en yüksek hitapları hep birinci derecede olan rollere bahşetmiştir. İkinci rollerin ehemmiyet bulması, orada muharririn arzu ve emellerinin ancak mümessil tarafından sezilmesine bırakılmasıdır. Muharririn bu ikinci rol sahiplerine söylettiğı küçük bir cümle, mümessilin kuvvetli mimik ve jestlerle süslenmeyecek olursa, piyesdeki güzelliklerden bir çoğı kaybolacağı gibi, belki de arzu edilen manalar da kalmıyacaktır. İşte bunu nazarı itibare alarak, her eserde ikinci derecede rollere fazla ehemmiyet vermemeliyiz.

Bu mutalâa temaşa san'atının rol hususunda takip ettiğı bütün programı kısaca telhis etmektedir. Temaşada en küçük bir vazifenin pek büyük bir ehemmiyeti vardır. Nasıl olmasın? Temaşa madem ki hayatın sahneye nakledilmiş bir nümunesidir, orada hayatta olduğu gibi herkesin, her vak'anın büyük bir tesiri vardır. Hayatta aldığımız nice vakayi ve eşhas vardır ki, senelerin kolaylıkla izale edemeyeceğı tesirler altında bizleri bırakmıştır. Bu mülâhaza temaşanın en çetin ve en mühim bir san'at olduğunu bize bir defa daha anlatmış oluyor.

HIKMET ŞEVKİ